

Wolfsmelk

Luc van Balberghe

---

roman

‘**Wolfsmelk**’ werd geschreven in het najaar 2018.

Uitgegeven door Mijnbestseller.nl, Rotterdam/’s Hertogenbosch.
ISBN: 9789 4631 85875

De auteursrechten berusten, overeenkomstig de Belgische wetgeving, volledig bij de schrijver.

Van dit boek bestaat ook een toneelversie onder dezelfde titel, een tragikomedie in vier bedrijven. Het stuk wordt gespeeld door zes dames, zes heren + figuratie volgens beschikbaarheid, in één decor. De speelduur bedraagt 110 minuten.

De creatie had plaats door Toneelgezelschap De Leiezonen uit Drongen, in een regie van Beatrijs De Wit.

Meer info over inleesbrochures en opvoeringsvergunning bekom je bij de auteur.

Heb je een mening over dit boek of de inhoud?

Je kunt die met de auteur delen:

lucvanbalberghe@gmail.com

*Meer dan 40 jaar geleden was ik vijf jaar lang verbonden
als spreekstalmeester, illusionist en boeienkoning
aan het thans wereldvermaarde Circus Ronaldo.
Mijn beschrijving van het wat afstandse rariteitenkabinet
in dit boek,
is louter fictief en verwijst in geen geval naar
het hoogstaande Circus Ronaldo.
Mijn liefde voor het circus en voor circusmensen,
die ik mijn vertelpersonage in dit boek laat uitdrukken,
kreeg ik wel mee van Johnny Ronaldo, zijn lieve vrouw Maria
en hun zonen David en Danny Ronaldo.
Vier fantastische, warme mensen.
Mijn dank en erkentelijkheid aan hen zijn bijzonder groot.*

LVB

HOOFDSTUK 1

Mensen die een scheet durven te laten zonder dat ze het beseffen, zijn over 't algemeen eerlijke lui.

Mijn naam is Octave Van Loo, maar houd het stil, want dat weet hier bijna niemand. Ja, de voormalige onderwijzer van het buurtschooltje wel, natuurlijk. Maar die man is al jaren met pensioen en bovendien praat hij helemaal mee met de anderen, zodat mijn echte naam ook niet meer over zijn lippen komt.

De mensen hier op 't Voght noemen mij allemaal Octave de Neus. Die bijnaam heb ik gekregen omdat ik kunstschilder ben. Ik schilder vooral aangezichten en hoofden van mensen. Geen portretten, want ik laat niemand voor me poseren. Ik schilder de ge-laatsuitdrukkingen die ik in mijn fantasie zie. Niet zoals de mensen zijn, maar zoals ze er zouden kunnen uitzien omwille van hun karakter. Op bijna al mijn schilderijen hebben de mensen een grote neus, een dikke neus, een lange neus, een drupneus. Ik weet niet waarom. Wellicht is er in mijn onderbewustzijn iets dat het inner-lijke van een mens via het uitzicht van de neus laat manifesteren.

De mensen uit de buurt hier, vinden me een zonderling.

Ze doen maar, ik til niet zo zwaar aan wat ze achter mijn rug lispelen. Hoewel, sommigen zeggen het zelfs recht in mijn gezicht en die apprecieer ik nog het meest.

Ik kan het hen niet kwalijk nemen, want ik realiseer me heel goed dat ik op zijn zachtst gezegd, een beetje uit de toon val. Zolang ik nog naar de lagere school ging, was dat niet zo erg. Ik was een goede leerling, deed mijn best, leerde mijn lessen, maakte mijn huiswerk, zette de klas nooit op stelten en eindigde elk schooljaar op een plaats om trots op te zijn. Dat was ik ook. En toch ook weer niet. Want ergens, diep van binnen, voelde ik dat er iets niet klopte. Ik leerde de leerstof wel, volgde alle richtlijnen van goed gedrag en wellevendheid, en paste dus helemaal in het plaatje. Maar het plaatje paste niet bij mij.

Toen ik het buurtschooltje ontgroeid was, ging ik naar de stad. Daar ontdekte ik al zeer snel dat 't Voght, de buurt waar ik opgroeide, te klein was voor de krachten van het universum, die ik in mij voelde ontwikkelen. Daar hoorde ik ook de roeping om er iets echt nuttigs mee te doen.

Dus liet ik mijn baard groeien, begon een pijp te roken en rolde soms een sigaret met een soort groene tabak die we als kameraden gul en edelmoedig met elkaar deelden. Die kameraden vormden een vreemd allegaartje. Een bizar samenraapsel van denkers, dur-vers en doeners. Ik had van elk van deze drie eigenschappen een beetje. Eén ding hadden we gemeen: we waren ook dromers. Gelukkig, want dat hoorde zo op die leeftijd en gaat met de jaren vanzelf wel over. We kochten canvas, verf en borstels en sloten ons aan bij het gilde van zich artistiek uitdrukken jongeren.

Het drong toen nog niet tot me door dat we ons trachtten te onderscheiden door allemaal dezelfde doctrine te volgen, dezelfde rituelen te beoefenen en er ongeveer hetzelfde uit te zien.

In elk geval onderscheidden we ons wel, zij het dan in groep. We deden dat enerzijds van het klootjesvolk dat een totaal gebrek aan verheffende ambitie vertoonde, anderzijds van het establishment dat daar ondankbaar van profiteerde.

We organiseerden protestbetogingen en zongen protestliederen. Waartegen we protesteerden, was niet altijd even duidelijk, maar het protest op zichzelf was al waardevol.

Ons doel was geestelijke verruiming. Sommigen gingen daarvoor al liftend tot in Katmandoe. Dat lag in Nepal. Het ligt er trouwens nog. Zo ver geraakte ik niet. Amsterdam was al ver genoeg. Daar ontmoette ik mensen die reeds veel verder stonden dan ik. Ze waren zelfs zo ruimdenkend, dat ze me zonder voorwaarden en zonder vragen te stellen, meteen in de armen sloten. We staken een bloem in de loop van een geweer, de liefde was ons wapen en we leefden uit Gods gulle hand. Tot die leeg was. Maar het waren economisch gouden jaren, iedereen kon moeiteloos een tijdelijke klus vinden die genoeg opbracht om alweer enkele maanden te kunnen leven. En daarna op zoek te gaan naar een volgende klus.

Ik leerde veel in Amsterdam. Veel meer dan al die gediplomeerde koppen van het college of het atheneum en zeker die van de universiteit, me ooit hadden kunnen bijbrengen. Ik leerde er leven. We deden ook aan meditatie. Transcendente, nog wel! We zagen het licht en een nieuwe wereld ging voor ons open. We hoorden stemmen in ons hoofd en zagen psychedelische beelden in onze geest. Allerlei vreemde wezens die we goeroe noemden, leerden ons hoe we moesten leven. We hadden hen nooit ontmoet, maar we geloofden dat ze bestonden.

Toen ik later weer thuis kwam en hierover enthousiast vertelde, verweet de pastoor me dat ik mijn leven liet bepalen door een ingebeeld personage.

- “Dat doe jij toch ook?” repliceerde ik. Sindsdien heeft hij zich van me afgekeerd en verloochende meteen zijn eigen doctrine.

Maar – dat moet gezegd – alle anderen, ook de meest ouderwetse en conservatieve fossielen van de buurt, aanvaardden me alsof ik nooit was weggeweest. Eens van ’t Voght, altijd van ’t Voght.

Toen al wisselden sommigen mijn bijnaam ‘de Neus’ wel eens af met ‘de Zot’, maar dat vond ik een geuzennaam. Ik was zo helder van geest geworden, dat ik kon begrijpen dat zij me gek vonden, precies omdat zij nog niet de spirituele impulsen hadden gekregen om de dingen te begrijpen zoals ik ze begreep.

Op een dag kocht ik bij Anna op het Louis Van den Heuvelplein een hele streng gedroogde lookknollen. Ik toog ermee naar de overzijde van het plein in ‘t café van Gerard, dat toen nog door zijn schoonmoeder Leontien werd uitgebaat, en legde op elke tafel een bol look. De vaste gasten keken niet eens op. Ze kenden me en hadden al meer eigenaardigheden met me meegemaakt. Leontien vroeg me wel, danig geïnteresseerd zelfs, wat de bedoeling was.

- “Die look moet je gewoon laten liggen tot morgenvroeg. Dan komen hier nooit Boze Geesten binnen!” verklaarde ik op een wetenschappelijke toon die niet zomaar kon worden tegengesproken.

De volgende dag ging ik kijken en Leontien was juist bezig met de look op te ruimen.

- “Het ligt er nu lang genoeg”, zei ze, zonder veel emotie maar zeker zonder verwijt of ingehouden glimlachje.

- “En heb je Boze Geesten gezien?”

- “Neen...”

- “Zie je wel dat ‘t wèrkt!”

Ik verzamelde alle lookbollen en droeg ze terug naar het winkeltje van Anna. Ze betaalde me zelfs terug.

Zo ging dat bij ons.

Ja, ik moest naar Amsterdam geweest zijn, in het Vondelpark geslapen hebben, over de Ouwezijds Voorburgwal gestruind, een ongelooflijk mooi meisje van Indonesische afkomst bemind in een zijstraatje van het Damrak, en paddenstoelen geproefd waar

je daarna heel lucide van werd. Daar kon ik inzien dat de wijsheid niet op de schoolbanken werd verkondigd, maar door elke mens die je ontmoette. Sommige mensen leerden je hoe je dingen kunt doen, van anderen leerde je wat je beter niet deed. Er waren er ook die je niets bijbrachten, maar dat waren de zoekenden die zelf de juiste weg nog niet gevonden hadden. Al leefden er zo niet veel in onze buurt. Bijna alle mensen die ik kende, waren eerlijk en rechtuit. Op een bepaald ogenblik in hun leven hadden ze de mantel van de schijnheiligheid afgelegd, hadden gêne en schaamte achter zich gelaten, en volgden gewoon de raad die hun instincten hen ingaf.

De bewoners van 't Voght zijn allesbehalve marginaal. Je vindt er tegenwoordig evenveel arbeiders, ambtenaren, middenstanders en intellectuelen als gelijk waar in de stad. We zijn allemaal goed opgevoed met de waarden van hard werken. We respecteren mekaar, eten met mes en vork zonder ellebogen op de tafel, en spreken met twee woorden.

Alleen schone schijn is niet aan ons besteed. We dragen geen masker. Tenminste, de meesten niet. Kristel, de vrouw van dokter Joris, is er misschien een uitzondering op. Over 't algemeen zijn we echter niet grof, onbeschoft of te ongegeneerd. Maar als iemand een scheet moet laten, dan vliegt er wat moet vliegen en knalt er wat moet knallen. We kijken daar gewoon niet van op. Omdat het precies één van de meest natuurlijke zaken ter wereld is. Waarom zouden we ons in ongezonde bochten moeten wringen, omdat er ooit eens iemand die genetisch bepaald was door schijnheiligheid, vond dat dit niet kon volgens de etiketteregels die hij zelf had opgesteld? Trouwens, mensen die gewoon een scheet laten zonder dat ze daar erg in hebben, zijn over 't algemeen heel eerlijke mensen die het valse brokaat van de hypocrisie van hun schouders hebben geschud.

Hoe rechttoe-rechtaan-rechtuit ze bij ons in de buurt ook zijn, toch heeft iedereen er - zoals wellicht overal elders – eveneens zijn kleine geheimpjes en zijn grote waarheden, maar dat is hun goed recht.

Ik ken de geheimpjes van bijna iedereen. Van Gerard, van Jean, van Kristel, van Greta, van Anna... In plaats van ‘de Neus’ zouden ze me beter ‘Oren en Ogen’ noemen, want deze Octave hoort en ziet en weet alles. Mijn geest is daarop getraind. Of het is een gave. Dat kan ook.

Misschien heeft het wel te maken met het soort gemeenschap waar ik deel van uitmaak. Eerlijk gezegd, heb ik er me nooit vragen over gesteld. Maar het moet toch iets persoonlijks zijn ook, want ik ben de enige in de omgeving die de gave dan blijkt te hebben. Waar mensen al generaties lang dicht op elkaar leven en op elkaar zijn aangewezen, weet je automatisch veel van elkaar. Sommige zaken geraken op den duur in de vergeethoek, andere worden over-geleverd van moeder op dochter. Meestal zijn ze bijgekleurd of aangedikt door de verbeelding en het enthousiasme van de ver-teller. In een dorp komt dat vaker voor dan in de stad, waar iedereen meer op zichzelf leeft. Al klopt dat ook niet altijd. De grootstad bestaat immers niet.

Er zijn mensen die beweren dat ze nooit in een stad zouden kunnen leven. Ze hebben de geborgenheid van een dorp nodig, denken ze. Ze vergissen zich. Dat komt omdat ze de stad niet kennen. De stad is geen immens getto, geen monster dat de bewoners opslokt en anoniem maakt, hun persoonlijkheid afneemt, hen allemaal hetzelfde kapsel knipt en ze in een uniform steekt.

Integendeel, de stad is een verzameling van buurten en wijken die elk een eigen bestaan leiden, een eigen cultuur hebben, een eigen hiërarchie, soms zelfs een eigen taalgebruik. Het is alleen de administratie die dit alles verbindt, maar de bewoners blijven

waken over de eigenheid van hun kleine omgeving. Zoals in een dorp.

De buurten liggen meestal in of nabij het centrum van de stad. Ze zijn organisch gegroeid. Rond een kerk, een gemeenschapshuis, een kroeg. Een paar burens die op een zomeravond een keukenstoel tot voorbij de voordeur sleurden om van de avondzon te genieten, met elkaar in gesprek geraakten terwijl ze halvelings achterover leunden op twee poten van de stoel en met de leuning al tikkend steun vonden tegen de gevel. Na een tijd kwamen er burens bij, want waar volk is, wil er nog meer volk zijn. Het ontstaan van de terrasjes? Wie weet! Tot de groep te groot werd. Dan moesten er afspraken gemaakt worden. Ze stichtten een comité. Een buurt-comité. En ze legden elke week een beetje spaargeld samen. Dat werd beheerd in het café, het centrale punt van de buurt. Met dat geld richtten ze dan één keer per jaar een etentje in. Ze noemden dat een teerfeest. Wat er gegeten werd, was niet zo belangrijk. Dat mocht een gebraden kippetje zijn, een bordje stoverij, zelfs een zure haring. Als er maar drank genoeg was. Ten slotte ging het daar om. En na het drinken werd er uitgelaten muziek gespeeld. En wild gedanst. In open lucht. Geen zwierige Weense walsen, want die waren voorbehouden aan de chique bals, dus nu helemaal uit de tijd. Maar een lancier, een farandol, een polka of een kadril. En naarmate de avond vorderde en het donkerder werd, een trage op éne steen. Ten slotte kwam het er toch maar op aan dat je de buurvrouw eens in de kont kon knijpen en ze haar borsten tegen jouw ribben kon pletten.

In tegenstelling tot buurten, liggen de wijken meestal rond de stad. Ze zijn niet uit de bevolking ontstaan, maar achter een tekentafel ontworpen en later bijgebouwd. De bevolking kwam pas toen de wijk woonklaar was.

Ook de wijken kennen hun hiërarchie, hun vaste gebruiken en hun rituelen. Het verschil tussen wijken en buurten zit vooral in de verscheidenheid. In de buurten heb je, zoals dat in veel dorpen het geval is, generaties die er zijn opgegroeid, die mekaar al kennen van ouders tot ouders. In de wijken komen mensen van allerlei slag uit de vier windstreken aangewaaid. Ze kennen elkaar niet. Dat heeft ook zijn voordeel. Ze moeten samen iets organiseren om elkaar te leren kennen.

Het grote verschil zit echter nog elders: wijken zijn meestal netter dan buurten. Buurten zijn dan weer gezelliger.

Zoals de buurt van 't Voght. Ze ligt drie straten van de Grote Markt, je kunt er vanuit een dakvenster het stadhuis zien staan. En toch lijkt het wel een dorp. De Grote Heren hebben er niets te zoeken. De mensen die er wonen, beredderen zichzelf. Oorspronkelijk was het een drassig, 'vochtig' gebied waar niemand wilde wonen, een soort schandvlek in de stad. Aan dat vochtige ontleende de omge-ving zijn naam. In een oude spelling die zelfs toen al niet klopte. Het Voght, dus. Maar dat was buiten Louis Van den Heuvel, bijgenaamd de Spons, gerekend!

Louis Van den Heuvel leefde zo'n 150 jaar geleden in een andere buurt, langs de noordkant van de stad. In zijn jongensjaren was hij overmatig gevoed met eieren omdat die zowat het goedkoopste voedsel waren dat er verkrijgbaar was. Daardoor kreeg hij een onuitstaanbare acné, die hij steevast openkrabde. Zijn gezicht zag eruit zoals een spons. Maar die eieren hadden nog een ander effect. Ze werkten in op zijn toch al zwakke en zwaar beproefde lever, die daardoor sterk uitdroogde. De Spons dronk bijgevolg een hele dag aan één stuk door. Soms zelfs ook de hele avond en niet zelden nog een stuk in de nacht. Nog een reden om hem de Spons te noemen.

Toen hij dan te veel gedronken had, werd hij agressief. Eerst verbaal. Hij begon altijd met de wereld te verbeteren, daarna met

te vloeken en te sakkeren op alles en iedereen, en uiteindelijk sloeg hij erop los. Vooral op zijn vrouw. Die stond gewoon het dichtste bij. Daar kon hij ook niets aan doen. Uit pure miserie was dat mens eveneens beginnen te drinken. Op den duur volgde ze moeiteloos het tempo van haar man. Dat kwam goed uit. Want toen hij dronken genoeg was om erop los te meppen, was zij dronken genoeg om er niets meer van te voelen. Trouwens, meestal sloeg ze ook behoorlijk terug zonder dat het Louis opviel. De volgende ochtend getuigden alleen de blauwe plekken ervan, toen ze allebei hun roes hadden uitgeslapen. Vaak zelfs in mekaars armen.

Zo ging dat bij de Van den Heuvels, bijgenaamd de Sponsen.

Op een dag vonden de kroegbazen van de stad dat het welletjes was en ze weigerden hen nog bier te schenken. Dat was niet zozeer omdat ze er dronken van werden of per vergissing op het meubilair sloegen in plaats van op elkaar. Een vechtpartij op tijd en stond hoorde er nu eenmaal bij, daar draaide een waard zijn hand niet voor om. Openbare dronkenschap was al evenmin hun probleem. Een kroegbaas leeft nu eenmaal van mensen die drinken, niet van geheelonthouders.

Neen, de reden waarom de Spons in geen enkele drankgelegenheid nog welkom was, moest gezocht worden in de kerfstok die naast de toog hing en waarop alle nog niet betaalde consumpties werden genoteerd. Louis beloofde wel dat hij volgende week alles zou betalen, want hij had grootse plannen die hem een fortuin gingen opleveren.

Hij betaalde weliswaar zijn rekening nooit, maar dat betekende niet dat hij onbemiddeld was. Juist door niet te betalen, kon hij sparen. En dat moet toch al wel een paar kousen vol geweest zijn, want Louis Van den Heuvel ging naar de stadsplomp die daar toch maar godvergeten lag, informeerde voor hoe weinig geld hij dat zompige, verzopen land dat niemand anders wilde want je

kon er zelfs geen schaap op laten grazen, kon kopen en hij begon er een diepe put te graven.

Al de grond die hij eruit haalde, gooide hij op een hoop en stampte die stevig aan. Eerlijk gezegd deed hij het graafwerk en liet zijn vrouw en zijn twee zonen Gustaaf en Alois de zandheuvel in elkaar trappen tot die een stevige ondergrond begon te vormen. Na enkele maanden bestond die hele streek uit bebouwbare terpen met daarnaast diepe vijvers.

Naast het heuveltje waarop de Spons zijn eigen woning zou bouwen, groef hij ook nog een waterput. Niet alleen voor drinkwater, want het waterpeil in dit deel van de stad was van nature al zo hoog dat het gebied bijna altijd drassig was. Neen, Louis Van den Heuvel bleef graven, nog dieper, tot hij de ondergrondse kleilaag bereikt had en het zuiverste grondwater kon oppompen. Pas daarna begon hij een huis te bouwen op de stevig geworden ondergrond. In dat huis plaatste hij een stookketel en met het water uit zijn waterput begon hij zijn eigen bier te brouwen.

Het putwater was het lekkerste uit de hele omgeving. Het kwam van bijna 10 meter diep opgeborreld en was zelfs in het heetste van de zomer nog verfrissend koel. Het was volkomen zuiver omdat het door zoveel aardlagen was gefilterd en had op die weg ook een massa mineralen en smaken meegenomen. De moerassige grond zelf was nooit vervuild, want er hadden in eeuwen geen dieren op gegraasd, was nooit bemest en geen mislukte oogst had erop liggen rotten. Dat scheelde allemaal in de smaak van het grondwater. Niet te verwonderen dat het bier van de Spons niet zomaar een bier was. Het kwam rechtstreeks uit de grond van 't Voght en het was met liefde veredeld. Het bier dat de Spons brouwde, was... een Godendrank!

Toch was het allemaal niet zo simpel als hij zich had voorgesteld, want zijn eerste brouwsel smaakte naar de pis van zijn tienjarig dochtertje Leontien. Niet dat hij ooit haar urine gedronken had,

dat doe je niet, maar hij kon zich voorstellen dat het zou smaken zoals het soort bier dat hij uit zijn ketel liet klateren.

Met meer branie dan gezond verstand, vaak de basis van het succes van veel ondernemers, zette Louis Van den Heuvel echter door. Na enige tijd, en in die tijd hadden de mensen tijd genoeg, lukte het hem om een bier te brouwen dat nog straffer was dan het afwaswater dat ze in de stad schonken. Elke avond dronken de Spons en zijn vrouw zich lazarus. Daarna duwden, sloegen, schopten, beten en beminden ze elkaar en sliepen vervolgens de slaap der rechtvaardigen.

In de stad was het al opgevallen dat ze Louis niet meer zagen. Echt erg vonden ze dat niet, want hij betaalde toch niet of veel te laat, maar er deden geruchten de ronde dat hij nu zelf brouwde. Dus gingen ze eens bij hem op bezoek. Dat was een hele karwei, want het huis stond wel stevig, maar er was nooit een behoorlijke weg door de zompige wei aangelegd. De Spons en de sponsjes gingen toch nooit meer naar de stad en die van de stad moesten maar wat moeite doen, wilden ze tot bij hem geraken.

Louis was gelukkig niet haatdragend. Wie ondanks alles op bezoek kwam, was zijn vriend en vrienden mochten mee genieten van het heerlijke ‘voght’ uit de waterput, dat hij tot bier veredeld had.

Stilaan begonnen er steeds meer vrienden te komen. Meer en meer. Ook vrienden die hij nog nooit gezien of gehoord had. En ze kwamen allemaal meedrinken. Ze namen een stoel in de keuken, maakten een hoekje van de keukentafel schoon en riepen hem om hun glas nog eens bij te vullen alsof ze in de herberg zaten.

Louis Van den Heuvel had zelf lang genoeg de togen afgeschuimd, ook letterlijk, om te weten hoe de horeca in elkaar stak. Dus organiseerde hij bepaalde drinkdagen, richtte de voorkamer in met tafels en stoelen, in de zomer zette hij die zelfs

buiten, en begon zijn bier te verkopen. Goedkoper dan in de stad, dan was het de wandeling waard. En als de drinkebroers hun vrouw meebrachten, dan kregen die gratis een glas water uit de put. Voor iets dat gratis is, gaan de mensen soms ver!

De zelfvoorziening van de Spons groeide snel uit tot een echt brouwerijtje, annex café en drankwinkel. Want als je weinig tijd had, kon je ook zijn bier in flesjes mee naar huis nemen. De brouwerij en het café kregen de naam 'In het vereedelde voght'. Dat was zowel een eerbetoon aan veredelaar Van den Heuvel als een knipoog naar de historische benaming van de streek.

Omdat er steeds meer moest gebrouwen worden, had Louis ook volk nodig. In het begin liet hij zich een handje toesteken door stamgasten die hij dan met gratis bier betaalde. Maar de brouwerij werd groter en groter. Zelfs cafés in de stad kwamen zijn bier al kopen. Die stamgasten werden heuse vaste werkgasten. Ze boor-den ook nieuwe waterputten en bouwden huizen op 't Voght.

Het plein voor 't café doopten ze het Louis Van den Heuvelplein, in de volksmond ook het Sponsplein genoemd. Dat begon als een grapje, maar werd al heel snel serieus. Men moest echter wachten tot Louis Van den Heuvel zijn lever het helemaal begeven had en zijn twee zonen Alois en Gustaaf de zaak overnamen. Want om een straatnaam te krijgen, moet je eerst de geest in de plaats hebben gegeven.

Die zonen hadden misschien iets minder pioniersgeest dan wijlen hun vader Louis, maar wel des te meer ondernemingszin. Ze begonnen de brouwerij uit te breiden en trokken met paard en kar de wijde wereld van de omliggende dorpen en steden in om hun bier te slijten. Dat vergde nogal wat investeringen, maar er was genoeg voorraad in de zwarte sok om nieuwe stookketels te kopen en water hadden ze toch gratis. De ondergrond van 't Voght was onuitputtelijk.

Op een dag kwamen er drie heren in ‘Het vereedelde voght’ op bezoek. Je zag zo dat ze geen dorst hadden en evenmin kwamen ze voor de gezelligheid of om hun tijd zoek te maken. Ze dronken elk een bier uit beleefdheid, hielden hun glas eens naar het licht, knikten goedkeurend en prezen de zoon van Louis die aan de tapkraan stond. Gustaaf Van den Heuvel meende dat hij twee van de drie ooit al eens in de stad gezien had, maar herinnerde zich niet meer bij welke gelegenheid. Hoe dan ook, als ze zijn waren prezen, maakte dat niets uit. Alleen wie commentaar had, rekende hij bij de zeveraars en die hadden in ‘Het vereedelde voght’ niets te zoeken.

Gustaaf knikte dus instemmend, want zoals iedereen wist hij dat hij het beste bier van ’t land brouwde.

- “We zijn gekomen om te kopen”, zei één van de heren.

- “Geen probleem!” stemde de zoon van de Spons in. “Hoeveel bakken zal ik voor de heren laten klaarzetten?”

Twee heren glimlachten eens naar elkaar, de derde bleef star voor zich uitkijken. Die hoorde precies niet bij hen. Hij was nog stijver gekleed en had een blik die minder open was. De andere twee noemden hem ‘meester’, maar voor een onderwijzer zag hij er te duur uit. Misschien was het wel een brouwmeester? Maar dat klopte ook niet. Hij was meester in de Rechten. Een advocaat, verdorie!

- “Je begrijpt ons niet, brave man”, zei één van de heren. “We zullen die biertjes wel betalen, maar we zijn niet geïnteresseerd om bier te kopen. We zijn gekomen om de brouwerij te kopen!”

Toen begon het Gustaaf Van den Heuvel te dagen. De twee heren waren directeurs van één van de grootste brouwerijen van het land en de derde was hun raadsman.

Met zo’n klanten is het altijd opletten geblazen. Mensen die niet zoals mannen onder elkaar op gelijke hoogte kunnen praten,

maar zich moeten laten bijstaan door iemand die Latijn spreekt, kan je best wantrouwen. Gustaaf zou het er nooit tegen kunnen halen. De beste manier is dan de vlucht vooruit en als eerste aanvallen.

- “Wat denken jullie wel, domme kloten?!” vloekte hij. “Onze brouwerij opkopen? Ik zal jullie eens iets zeggen, zie! Ik koop jùllie brouwerij op! Dat is al iets anders, hé!”

De heren betaalden hun biertje en dropen af. Hij heeft er nooit meer van gehoord. Dit soort volk was zijn klandizie niet. Zijn klanten waren de mensen die aan de toog kwamen hangen, of de mensen die een bak bij zich thuis lieten afzetten.

In de stad voerde de grote brouwerij kort nadien een speciale promotieactie. Klanten betaalden niet alleen het bier, maar gaven voor de houten bak en voor de lege flesjes ook een waarborg onder vorm van statiegeld. Dat moesten ze maar één keer doen, want telkens ze een nieuwe kochten, ruilden ze de nieuwe recipiënten met het leeggoed van hun vorige bestelling. Dat was bij elke brou-werij zo en het was tevens een middel om klanten aan zich te binden, want een brouwer nam alleen zijn eigen leeggoed terug. De actie van de grote brouwerij bestond erin, dat zij ook het leeggoed van Van den Heuvel opkochten voor een bedrag dat ho-ger was dan het statiegeld dat de klant zelf betaald had. Elke week, voor de wagen van Van den Heuvel nieuw bier kwam leveren, haalde een andere wagen van de grote brouwerij de bakken en de lege flesjes op. Voor Van den Heuvel maakte dat geen verschil, voor de klant des te meer. Zolang die maar het bier van Van den Heuvel bleef drinken én zijn statiegeld betaalde, mocht hij met het leeggoed doen wat hij wou. En omdat de klanten er zelfs aan verdienden, maakten sommigen er een handeltje van en dronken nog meer dan anders. Dat resulteerde in een grotere afzet voor Van den Heuvel.

Na een jaar reed er een kolonne vrachtwagens van de concurrentie op het Louis Van den Heuvelplein, dat in de volksmond het Spons-plein heette, en begon met veel gerinkel lege bakken en flesjes af te laden. Honderdduizend flesjes. 't Kunnen er ook een miljoen geweest zijn. Wie er probeerde zicht op te krijgen, geraakte op den duur hoe dan ook de tel kwijt. De vrachtwagens bleven komen. Telkens er één afgeladen was, stonden er al twee andere aan te schuiven om hun lading te lossen.

De grote brouwerij bracht in één keer al het leeggoed terug, dat ze een jaar lang opgehaald en opgespaard had. Gustaaf en Alois Van den Heuvel vroegen zich af waar ze met al dat hout en glas moesten blijven. Binnen hadden ze geen plaats meer en het plein stond ook al vol. Maar ze moesten het terugnemen, want de klant had er een waarborg voor betaald. Het ergste van alles was, dat ze het voorbijge jaar voortdurend nieuwe flesjes hadden moeten aan-kopen en nu ook nog die hele voorraad moesten terugbetalen. Dat hadden ze niet voorzien.

De derde man, de stille stugge die 'meester' werd genoemd, kwam persoonlijk de rekening brengen. Hij sprak geen woord, maar overhandigde alleen met een stijf gebaar een papier waar een astro-nomisch bedrag op stond.

Gustaaf en Alois Van den Heuvel bekeken eerst de rekening en daarna elkaar. Vervolgens zegden ze, helemaal in de stijl van hun vader Louis:

- "Ge kunt naar de kloten lopen met uwe glaswinkel! We geven er geen cent voor!"

De meester noteerde het antwoord zonder enige emotie en korte tijd later sprak de rechter het faillissement uit van brouwerij Louis Van den Heuvel & Zonen, bijgenaamd de Sponsen.

De hele zaak werd openbaar verkocht. Dat bracht niet zoveel op, want de koperen stookketels hadden slechts hun materiaalwaarde,

de meeste bakken waren door de molm aangetast en een moderne brouwerij investeerde meer in blikjes en aluminium vaten dan in flessen. Alleen de aloude receptuur van het bier en de merknaam waren de moeite waard voor de grote brouwerij.

Louis Van den Heuvel had echter niet alleen twee zonen, maar ook een dochter. Ons Leontien. Zij had zich nooit met de brouwerij bemoeid, maar wel elk jaar haar winstaandeel opgestreken. Ten slotte was ze ook een erfgenaam van Louis de Spons.

Tijdens de openbare verkoop haalde zij haar beurs boven en bood hoger dan elk bod op de waterput en het huis dat haar vader zelf uitgegraven en opgebouwd had. De Heren van de grote brouwerij lachten smalend in hun vuistje, want ze hadden het door hen zo begeerde recept. Ze wisten alleen niet dat het geheim van het Van den Heuvel-bier 10 meter onder de grond van 't Voght lag...

De familie was dan wel de brouwerij kwijt gespeeld, ze hadden in elk geval het onroerende erfgoed nog kunnen redden. Leontien baatte samen met haar man het café 'In het vereedelde voght' verder uit. De grote brouwerij deed haar nog een proces aan omdat ze meende het alleenrecht op die naam te hebben, maar hun meester in de Rechten moest voor de juge bakzeil halen. Die oordeelde dat dit recht alleen gold voor brouwerijactiviteiten of de naam van een bier, en dit was geen van beide, maar slechts de uitbating van een drankgelegenheid en dat is toch nog iets geheel anders.

'In het vereedelde Voght' ging van Leontien over op haar dochter Sonja en nog later op haar schoonzoon Gerard. Aan de naam noch aan het interieur werd er ooit iets veranderd. Ondertussen groeide de buurt uit tot een aparte enclave met smalle op- en aflopende straatjes en met huisjes die kriskras door elkaar stonden. In 't Voght was er geen lintbebouwing. De straten liepen in elkaar over en er waren meer pleintjes dan